

Referat fra møte i nasjonalt brukerråd (NBR) 29.4.2026

Tid: 29. april kl. 12.00–15.30

Sted: Statpeds lokasjon Oslo, Gamle Hovseter vei 3, 0768 Oslo,
møterom A002 / digitalt på Teams

Deltakere fra brukerorganisasjoner

Sverre Fuglerud, FFO, Norges Blindforbund, vara
Marit Winjor, FFO, Hørselsforbundet, vara
Trond Løvdok, FFO, ADHD Norge (digitalt)
Robyn Grøndahl, FFO, FFO sentralt, vara
Elisabeth Frantzen Holte, FFO, Norges døveforbund, vara
Linda Djuve, FFO, Landsforbundet for utviklingshemmede og pårørende
Ruth Gravdal, FFO, Autismeforeningen, vara (digitalt)
Monika Andersen, SAFO, Norsk Forbund for utviklingshemmede (digitalt)
Karen Knudsen Synnes, SAFO, Norsk Forbund for utviklingshemmede, vara (digitalt)
Kari Schjøll Brede, SAFO, Foreningen Norges Døvblinde
Sigurd Lind Hjemly, UngFunk, Unge Funksjonshemmede
Isabel Engan, UngFunk, Unge Funksjonshemmede, vara (digitalt)

Deltakere fra Statped

Annemarie Bechmann Hansen, direktør
Kjell Håkon Andersen, divisjonsdirektør
Håkon Fenstad, kommunikasjonsdirektør
Vibeke Fjeld, sekretariat
Inger Larsen, sekretariat
Elisabet Dahle, divisjonsdirektør (orientering fra Statped)
Dan Nachtnebel, ass. avdelingsleder (orientering fra Statped)
Kristina Medin, avdelingsleder (sak 06/26)
Henriette Sørum, seniorrådgiver (sak 07/26)
Oda Marie Heimli, seniorrådgiver (sak 07/26)

Observatør fra Udir

Hildegunn Nordby Strand, seniorrådgiver, avdeling for inkludering og pedagogisk støtte (digitalt)

Møtet ble ledet av Kjell Håkon Andersen på grunn av forfall fra leder og nestleder.

Godkjenning av innkalling og sakliste

Innkalling og sakliste ble godkjent.

Orientering om arrangementer på Arendalsuka

Organisasjoner som skal ha arrangementer på Arendalsuka 2026, orienterte kort om disse.

ADHD Norge

- Panelsamtale 10.8: Hva vil det egentlig si å ha en funksjonsnedsettelse når man har ADHD?
- Panelsamtale 14.8: ADHD og utenforskap. Hvorfor faller så mange unge utenfor – og starter det allerede i skolen?
- ADHD NORGE, Autismeforeningen i Norge, Norsk Tourettes forening og Regionale fagmiljø for autisme, ADHD og Tourettes syndrom
- Panelsamtale 11.8: Kan de ikke bare ta seg sammen? ADHD, autisme og Tourettes i klasserommet

FFO

1. Torvscenen 12.8: presentasjon av ny skoleundersøkelse. Pia Hasun Vareberg kjent fra "Team Pølsa" deler erfaringer med overgang til videregående skole og videre blir det en politisk debatt

- Stand der medlemsorganisasjoner kan booke tid
- Er samarbeidspart og deltaker på en rekke arrangementer. Oversikt blir publisert i deres kanaler i forkant.

Norges Døveforbund

- Frivillighetsteltet 12.8: Beredskap: Kommuner, organisasjoner og funksjonshemmede samarbeider
- Stand og lynkurs tegnspråk

Norsk forbund for utviklingshemmede

- Stand
- Debatt 12.8: ASK-språklige og likeverdige rettigheter – hva må til?

Norges Blindeforbund

Arrangementer med politisk debatt knyttet til temaer som

- Universell utforming av IKT
- Hvordan bruke fagprofesjoner som optikere mer offensivt
- Oppfølging etter hjerneslag
- Universell utforming av kollektivtransport

Autismeforeningen

- Stand
- 13.8: Innenforskap – hva skal til for å komme innenfor samfunnet?

Fullstendig oversikt over arrangementer i Arendalsuka: arendalsuka.no

Orienteringer fra Statped

Følgende orienteringssaker var sendt ut skriftlig med sakslista:

1. Statpeds lokasjon i Stavanger
2. Strategi for å styrke det spesialpedagogiske arbeidet med samiske barn og elever
3. Status for Statped kompetanse
4. Nye tilskuddsordninger innen system for kompetanse- og karriereutvikling (SKK)
5. Nasjonal faglig retningslinje for forebygging og oppfølging av skolefravær
6. Brukerkonferansen 2026
7. Prosess for oppnevning av nye brukerråd

Det ble i møtet gitt muntlig informasjon om følgende saker:

Statpeds lokasjon i Stavanger

Elisabet Dahle orienterte.

Kunnskapsdepartementet har besluttet at Statpeds lokasjon i Stavanger avvikles. De berørte ansatte vil fortsatt ha kontorsted i Stavanger, i form av fjernarbeidsplasser.

Tildelingen til Statped er vesentlig redusert de siste årene og dermed færre ansatte. I denne situasjonen har det vært krevende å opprettholde en tilstrekkelig bemanning på alle steder hvor Statped er lokalisert i dag. I denne situasjon har det vært nødvendig å samle tilbud om tegnspråkopplæringen for barn, elever og foreldre på tre steder, i Bergen, Oslo og Trondheim.

Statped skal fortsatt i en periode tilby tegnspråkkurs for foreldre i Stavanger (Se mitt språk), men på sikt vil familier med tegnspråklige barn få et mer helhetlig tilbud for både barn/elever, foreldre og søsken på et av de tre stedene.

Presentasjonen som ble vist i møtet, er vedlagt.

Kommentarer fra medlemmer:

Norges Døveforbund orienterte om at de ga kommentarer og innspill til saken i møte 28.4. i faglig brukerråd hørsel, tegnspråk, kombinerte sansetap og døvblindhet, og at de følger opp videre med Kunnskapsdepartementet.

Endringer i utlånsordningen for skolelydbøker

Dan Nachtnebel orienterte.

Statped har i oppdrag å tilrettelegge læremidler til elever som er blinde og sterkt svaksynte og elever som bruker tegnspråk. Lydbokversjoner av læreverker har i mange år også vært tilgjengelige for elever med andre lesevansker, som f.eks. dysleksi. Dette har vært gjort i samarbeid med Biblioteket for tilrettelagt litteratur (Tibi).

Statped har fått et smalere mandat, og skolelydbok-ordningen er teknologisk utdatert og ikke i tråd med dagens krav til personvern og sikkerhet.

Fra høsten, altså skoleåret 2026/27, vil skolelydbøkene flyttes over i Statped sin nye portal [Læremidler syn](#), og dermed ikke være tilgjengelige fra Tibi lenger. Portalen læremidler syn er tilpasset brukergruppen blinde og sterkt svaksynte elever, og ikke dimensjonert utover det når det gjelder søknadsbehandling, brukerstøtte og drift. Skolelydbøker vil fra høsten 2026 kun være tilgjengelig via læremiddelportalen og kun for elever som er blinde og sterkt svaksynte. Skolene logger seg på med Feide.

Alle registrerte elever forblir lånere hos Tibi, og de kan fortsatt låne sakprosa og skjønnlitteratur på lyd derfra.

Statpeds skolelydbøker er tilrettelagt for blinde og sterkt svaksynte, de har derfor ingen visuelle elementer som bilder og figurer – alt dette er gjengitt i form av mer tekst, som bildebeskrivelser. I de senere årene er digitale læremidler fra forlagene blitt gode alternativer for elever med dysleksi eller andre lesevansker. Disse læremidlene har innlest lyd eller muligheter for å få lest opp tekst – i tillegg inneholder de alle visuelle elementer. De er en viktig støtte for mange elever med dysleksi eller andre lesevansker.

Regjeringen bevilget 140 millioner kroner som ekstra tilskudd til kommunene for å kjøpe inn læremidler. Ordningen inkluderer også digitale læremidler spesifikt for elever med dysleksi eller andre lesevansker. [Kommunene får tilskuddet ved at de innen 30. april bekrefter til Utdanningsdirektoratet at de ønsker tilskuddet \(udir.no\)](#).

Statped har informert alle de 3400 registrerte skolene i Statped skolelydbok. Videre informasjon vil bli samkjørt med Tibi på deres og våre nettsider. Det vil etter hvert også komme mer informasjon om de praktiske endringene. Skolelydbok som ordning med pålogging for skolene og innmelding fra skolenes side avsluttes. Alle nye elever må melde seg inn privat via Tibi for å låne der. Skolelydbok holder vanlig drift ut dette skolesemesteret.

Kommentarer fra medlemmer:

Norges Blindeforbund ga uttrykk for bekymring for hvilke konsekvenser endringen i utlånsordningen vil få for elever som mister mulighet til å låne skolelydbøker.

FFO støttet dette.

Norsk forbund for utviklingshemmede framhever at elever med lærevansker også ville ha nytte av fortsatt lån av skolelydbøker i Statped.

Statped vil ta med innspillene i videre arbeid.

06/2026 Årsrapport for Statped 2025

Legges fram av: Kristina Medin

Bakgrunn for saken: Statped har levert årsrapport for 2025 til Kunnskapsdepartementet og ønsker å presentere rapporten med vekt på risikovurderinger og framtidsutsikter. Det settes av tid til dialog.

Saksvedlegg: Statpeds årsrapport for 2025

Kommentarer fra medlemmer

Norsk forbund for utviklingshemmede: Det er en god rapport, men risikobildet er for snevert når det gjelder lik tilgang til tjenester. Etterlyser mer om behov for kompetanse på alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK) i barnehager og skoler og oppfordrer Statped til melde til KD at det er behov for en større satsning på fagområdet.

Hørselsforbundet: utfordringer med dekning av reiseutgifter gjør at ikke alle kan delta på deltidsopplæring og elevkurs i Statped.

Statped blir oppfordret til å løfte fram utfordringer knyttet til sikkerhet og beredskap på skoler for eksempel når det gjelder varslingsystemer for hørselshemmede elever.

FFO: Gir uttrykk for at det er bra at Statped er opptatt av behov for kompetanse i opplæringssektoren.

Blindeforbundet: Statped er landets største fagmiljø med kompetanse om tilrettelegging og bør ta en aktiv rolle overfor KS og KD med anbefalinger om hvordan hele bredden av elever skal ivaretas.

Norges Døveforbund: Stiller spørsmål ved om organisasjonene kan gi innspill til årsrapporten før den ferdigstilles.

Kommentarer fra Statped

KD er godt informert om utfordringer knyttet til dekning av reiseutgifter for elever og foreldre.

Det er ikke mulig å ha innspillsrunde på årsrapporten.

Statped vil ta opp temaet sikkerhet og beredskap og ivaretagelse av alle elever i møte med KS i mai.

07/2026 Kunnskapsgrunnlag flerkulturelle og flerspråklige perspektiver

Legges fram av: Henriette Sørum og Oda Marie Heimli

Saksfremlegg: Kunnskapsgrunnlag flerkulturelle og flerspråklige perspektiver

Bakgrunn for saken: Innsatsområde 2 i Statpeds virksomhetsstrategi for 2023–2027 er at Statped skal styrke kompetansen om språk og kommunikasjon som grunnlag for deltakelse, læring og utvikling hos våre målgrupper.

Statped gjennomfører som del av dette et forprosjekt for å utarbeide et kunnskapsgrunnlag og anbefalinger for videre arbeid. Forprosjektet tar utgangspunkt i språk- og kulturmangfold knyttet til migrasjon, det vil si personer som har flyttet over landegrenser. Arbeidet avgrenses til forhold som er relevante for Statpeds mandat.

Statped vil gi en kort orientering om status for arbeidet. Vi ber om innspill fra organisasjonene slik at brukererfaringer / brukerkunnskap kan inngå som del av kunnskapsgrunnlaget i forprosjektet.

1. Hvilke erfaringer har organisasjonene med flerspråklige barn, elever og voksne som trenger spesialpedagogisk hjelp?
2. Hvilke utfordringer ser dere?
3. Har organisasjonene noe de kan dele fra sitt arbeid på området?

Orientering fra medlemmer

Norges Blindeforbund:

NBF har en del rehabiliteringsaktiviteter for voksne og noen aktiviteter og kurs for barn og unge. Erfarer økende antall deltagere med annen språklig bakgrunn, spesielt fra Ukraina og økende deltakelse av flerspråklige gutter på barne- og ungdomsleirer. Det kan handle om kulturelle forskjeller at jenter ikke deltar på slike arrangement. Flerkulturelle voksne kvinner som er blinde eller har sterkt nedsatt syn, eller er omsorgsperson med barn som er blinde eller har sterkt nedsatt syn, må ofte ha med et mannlige familiemedlem for å kunne delta. Organisasjonen har innvandrer-gruppe i Oslo som er en trygg arena med mange aktiviteter.

NBF erfarer at mange kan ha behov for bistand til å søke om kurs og økonomisk støtte. Det kan være en terskel for mange, og viktig å unngå at økonomi blir et stengsel. NBF har hørt at lærere er bekymret for at flerspråklige elever som har behov for briller, ikke får det på grunn av økonomi.

Norsk Forbund for utviklingshemmede:

NFU har få medlemmer med minoritetsbakgrunn og tror det kan skyldes mangel på informasjon fra forvaltningen og tabu og skam i noen kulturer.

NFU erfarer at det er utfordringer knyttet til kartlegging og diagnostisering fordi mange av testene er utviklet for majoriteter og tar lite hensyn til kulturelle eller språklig bakgrunn. Syn på skole, læring og funksjonsnedsettelse påvirkes av kultur. At gruppen kan ha lite erfaring med spesialpedagogiske tjenester, og at det kan være stigma knyttet til å motta hjelp, kan føre til krevende samarbeid. NFU får tilbakemeldinger på at det er lite kompetanse på krysskultur i noen PP-tjenester, noe som kan påvirke tjenestene, inkludert sakkyndighetsrapporter.

Lærere og fagpersoner trenger kompetanse på spesialpedagogikk og flerspråklighet og -kultur. Det har utfordringer når det gjelder nyanser som går tapt, misforståelser kan oppstå. I forvaltningen er det behov for mer kompetanse på flerspråklighet og flerkultur. Forvaltningen må kunne forklare og informere godt nok. Mange av de som er flerspråklige mangler kunnskap om hva de har krav på eller hvordan det norske systemet fungerer. Det kan føre til at de enten ikke søker hjelp, eller søker hjelp altfor sent. Man ser også at noen familier har lav tillit til den offentlige tjenesten, både kanskje pga. erfaringer fra hjemlandet eller erfaringer fra møter med det offentlige i Norge.

Mange kommer tidlig i kontakt med voksenopplæringen, som har en viktig rolle som brobygger til andre instanser. Viktig å bruke voksenopplæringen mer aktivt enn hva som gjøres i dag.

Norges Døveforbund:

Det har vært og er vanskelig å få rekruttert flerspråklige frivillige og medlemmer i Norges Døveforbund. De erfarer imidlertid at det er enklere å rekruttere medlemmer som er fra Ukraina sammenlignet med andre land. Kjenner igjen mye som er blitt sagt tidligere. Når det gjelder norsk tegnspråk – handler det om språkskam. Må lære seg tegnspråk for å bli integrert i døvemiljøet. Det er mange vanskelige valg som må tas, som for eksempel hvilken skole man skal velge. Organisasjonen har forsøkt å bruke medlemmer med flerspråklig bakgrunn som likepersoner, men erfarer at de ikke ønsker det ansvaret.

Mangfoldsutvalget skal hjelpe med å nå flerspråklige miljøer. Norges Døveforbund har hatt kontakt med Abloom, men det er ikke kommet i gang noe samarbeid. Inngått avtale med voksenopplæringen på Skullerud om mer samarbeid på tegnspråkområdet.

Hørselsforbundet:

Organisasjonen startet et pilotprosjekt med likepersoner for 10 år siden. Mye av det som allerede er sagt, er veldig gjenkjennbart. Statped ble oppfordret til å være oppmerksom på hvem som oppsøker hjelp og hvem som ikke gjør det. Oda og Henriette ble invitert til å snakke med likepersoner i Hørselsforbundet. Det er mange utfordringer, for eksempel det å være eneste tegnspråklige i sitt miljø. Det handler ikke bare om spesialpedagogiske behov - det handler også om språk, kultur og hvor man kan få hjelp. Organisasjonen har ikke så mange flerspråklige medlemmer, og det ble påpekt at det koster penger å være medlem i organisasjonen, noe som kanskje kan forklare dette.

Foreningen Norges Døvblinde:

Organisasjonen erfarer at det blir stadig flere med flerspråklig bakgrunn. Det er vanskelig å få dem med som pårørende og i medvirkning. Hele familien har ofte store oppgaver og utfordringer med stigma og språkbarrierer. Det blir omfattende og krevende å skulle lære seg også tegnspråk eller taktilt språk.

Foreningen har prøvd å få med flerkulturelle inn i styret, men erfarer at mange har lav tro på at de kan bidra og er redd for å påta seg oppgaver i organisasjonen.

ADHD Norge:

ADHD Norge har lite informasjonsmateriell på området flerspråkighet og spesialpedagogisk hjelp. Artikkel om flerspråkighet og ADHD rettet inn mot helsehjelp ble publisert i medlemsbladet i 2023:

<https://www.adhdnorge.no/artikkel/adhd-og-flerspraklighet>

1. Hvilke erfaringer har organisasjonene med flerspråklige barn, elever og voksne som trenger spesialpedagogisk hjelp?

- Vi får svært få henvendelser fra foresatte med flerkulturell bakgrunn
- Dette kan tyde på barrierer i tilgang til informasjon og hjelpetjenester
- Språk og kultur kan påvirke forståelsen av ADHD og behov for hjelp

2. Hvilke utfordringer ser dere?

- Mulig underdiagnostisering av barn med minoritetsbakgrunn
- Kartleggingsverktøy er ofte utviklet for norskspråklige
- Språkbarrierer i utredning og oppfølging
- Varierende bruk av tolk
- Ulik kjennskap til hjelpeapparatet og rettigheter

3. Har organisasjonene noe de kan dele fra sitt arbeid på området?

- Brukererfaringer fra familier og unge med ADHD
- Kunnskap om tilrettelegging i skole og fritid
- Erfaring med veiledning av foreldre og fagpersoner
- Bidra til økt bevissthet om språk- og kulturperspektiver
- ADHD Norge erfarer at det har vært utfordrende å nå foresatte av barn med flerspråklig bakgrunn, og tar gjerne innspill på om andre organisasjoner eller Statped har gode innspill i dette arbeidet.

Kvalitetssikret informasjon er avgjørende for å senke barrierer og bidrar til å øke kunnskap hos både skolepersonell og foresatte. ADHD Norge har revidert lærerguiden vår i 2026, og den kan gjerne deles på Statpeds hjemmesider hvis det er ønskelig: <https://www.adhdnorge.no/brosjyrer/laererguiden>

FFO:

FFO mener at det høres ut som at problemstillingen i stor grad handler om hvordan gjøre tilbudet kjent og hvordan gjøre tilbudet tillitsvekkende. Tips til Statped er å hente inn innspill fra

- «bydelsmødrene» som arbeider med brobygging i Oslo og flere kommuner. Foreldre til barn med ulike hjelpebehov.

- tolketjenesten som har kunnskap på systemnivå
- Mira – senter for minoritetskvinner.

08/2026 Fellesskoleutvalget

Legges fram av: Kjell Håkon Andersen

Saksfremlegg: Innspillet fra Statped til sekretariatet for Fellesskoleutvalget

Bakgrunn for saken: Regjeringen har satt ned et offentlig utvalg som skal utrede fellesskolens rolle i framtidens samfunn. Utvalget skal ha et langsiktig perspektiv for vurderingene sine og bidra til å legge til rette for en offentlig samtale om hva som skal til for at den norske skolen også i fremtiden kan bidra til å fremme læring, fellesskap, tillit og demokrati.

Utvalget skal avgi sin innstilling 6. august 2026. NOU-en blir lagt fram på Arendalsuka 11. august.

Statped ønsker dialog med nasjonalt brukerråd om hva de mener er viktig at Statped legger vekt på i vårt videre arbeid med innspill til og dialog med utvalget.

Kommentarer fra medlemmer

Norges Blindforbund:

Arbeidet med å forberede gode overganger bør løftes. Ordningen med brukerstyrt personlig assistanse bør kunne benyttes i skolen. Det bør være opp til foreldrene å kunne velge et styrket eller spesialisert tilbud hvis det er ønskelig.

FFO:

Har deltatt på konferanse og hatt møte med sekretariatet og sitter med flere spørsmål og bekymring knyttet til spesialskoler og spesialavdelinger. Fellesskolen skal være for alle elever og det er behov for spesialpedagogikk og inkluderende praksis i lærerutdanningene.

I Oslo er det flere som henvises til spesialskoler som burde ha gått på nærskolen. Det er ikke mulig med spesialskoler over alt i Norge, så nærskolen må romme 98 % av elevene.

Norsk Forbund for utviklingshemmede:

Skole er organisasjonens kjerneområde. Er opptatt av å styrke dagens fellesskole som bør romme flere enn i dag, helst alle. Flere utfordringer i dag knyttet til både faglig og sosial inkludering, kompetanse og ressurser og tilbud som gir elever med utviklingshemming reelle muligheter videre i livet. Når politikere skriver at fellesskolen skal være for alle, må man kunne forvente at alle betyr alle.

NFU kommenterer at Statped i sitt innspill sier at inkludering blir vanskeligere med alderen. NFU ønsker at Statped sine innspill skal være kunnskapsbasert og i tråd med gjeldende retningslinjer.

Foreldre med barn med Downs syndrom, blir ofte anbefalt å velge spesialskoler. Mange opplever press, og når det er opp til foreldrene selv å velge, kan de bli stående alene hvis de velger nærskolen. Vi vet lite om kompetanse og læring på spesialskolene.

Hørselsforbundet:

Universell utforming av nærskoler er aller viktigst. Det må være lett tilgang til kompetanse om tilrettelegging, gjerne i form av kurs i regi av Statped og praktiske veiledere. Arbeid må være forankret i ledelsen.

Kjenner til foreldre som har gitt opp nærskolen fordi det har vært for slitsomt for foreldrene.

Norges Døveforbund:

Har arbeidet lite med fellesskoleutvalget, men vil gjerne sende skriftlig innspill i etterkant av møtet.

Unge funksjonshemmede:

Ønsker å fokusere på skolen som flerbruksarena (kulturarrangementer, foreldremøter og sosiale aktiviteter). Ny fellesskole må være universelt utformet og se hele elevmassen fra start. Det vil være nyttig også for andre arenaer.

Foreningen Norges Døvblinde:

Representerer en gruppe med behov for spisskompetanse. Er redd for å miste spesialskoler og fagmiljøer som Diamanten og Signo. Det er likevel behov for at Statped bidrar med kompetanse til kommunene, og ser det som en utfordring at Statped kun skal bistå på forespørsel fra kommunene.

Landsforbundet for utviklingshemmede og pårørende:

Erfarer at det er lave forventninger til elevgruppen og at mange får høre at man får et bedre tilbud ved å velge spesialskole.

09/2026 Eventuelt

Blindeforbundet informerte om rapporten fra NTNU Samfunnsforskning: Inkludering og ungdom med synshemming i videregående skole.